

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

Petr Lázna

Obor: vychovatelství - kombinované studium

**KULTURISTIKA – UMĚNÍ TVORBY LIDSKÉHO TĚLA,
LIDSKÉ TĚLO V UMĚNÍ, PROMĚNY JEHO ZOBRAZENÍ**

**BODYBUILDING - THE ART OF SHAPING THE HUMAN BODY,
THE HUMAN BODY IN ART AND ITS PORTRAYAL CHANGES**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmíd, Ph.D.

Šumperk 2011

Čestné prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kulturistika - umění tvorby lidského těla, lidské tělo v umění, proměny jeho zobrazení“ zpracoval samostatně a pouze s využitím literatury a zdrojů, které jsem v práci uvedl.

V Šumperku 1. dubna 2011

.....

Petr Lázna

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu své bakalářské práce panu PhDr. Janu Šmídovi, Ph.D. za jeho vstřícnost, trpělivost a cenné připomínky při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Záměrem této bakalářské práce je představit jednu z forem možného formování lidského těla, a to prostřednictvím oblasti kulturistiky, kdy pro většinu populace je to jen jeden módní trend současnosti, ale pro zasvěcené plnohodnotně naplňuje představy uměleckého díla. Dobrý kulturista by měl být nejen vytrvalý, odhodlaný a po teoretické části vzdělán co se kulturistiky týče, ale do jisté míry by měl vynikat i uměleckým cítěním. Jedním z cílů této bakalářské práce je přiblížit kulturistiku jako sportovní a filozofický fenomén nejen v současnosti, ale i v minulosti. Taktéž zde bude představeno několik dalších novodobých forem formování lidského těla. Část práce je věnována proměnám výtvarného projevu v oblasti malířského, sochařského a v poslední době taktéž fotografického znázorňování lidského těla, kdy všechny tyto jednotlivé projevy jsou součástí výtvarné výchovy a patří k základním lidským znalostem v tomto oboru. Tomuto fenoménu je věnovaná didaktická část práce.

Přínosem bakalářské práce je získání základních znalostí z oblasti kulturistiky a alespoň částečné pochopení tohoto fenoménu současné doby, kdy se dá chápat jako umělecký projev jedince.

Klíčová slova:

- kulturistika, lidské tělo, moderní umění, výtvarná výchova, umělec, umělecké dílo

ABSTRACT

The main purpose of this bachelor thesis is to present one of many possible ways how to form and shape human body using bodybuilding methods, while the bodybuilding, for majority people, represents just a stylish trend in the present days, but for those, who are fully devoted to it, the bodybuilding means full-value artwork. A good body-builder should not only be persistent, tireless and in some way educated in the theory of bodybuilding but should also exceed in artistic ability. One of the purposes of this bachelor thesis is to introduce bodybuilding as a sporting and philosophically phenomenon in present days as well as in the past. The thesis also presents several other forms of shaping the human body. A section of this document is dedicated to artistic changes arising in presenting the human body in arts, namely in painting, sculpture and lately also in photography. The didactic part of this thesis is devoted to this phenomenon.

The main contribution of this thesis for readers is gaining basic knowledge on the subject of bodybuilding and some understanding of the new emerging phenomenon which may be understood as a artistic expression of each individual person.

Key words:

- Bodybuilding, human body, modern art, art education, artist, artwork

OBSAH

ÚVOD	7
1. TEORETICKÁ ČÁST	
1.1 Definice pojmu kulturistika	9
1.2 Historie a vznik kulturistiky ve světě	10
1.3 Vznik a vývoj kulturistiky v ČR	15
1.4 Dělení kulturistiky	17
1.4.1 Kulturistika	19
1.4.2 Natural kulturistika	21
1.4.3. Fitness	21
1.4.4. Body fitness	22
1.5 Další umění tvorby lidského těla současnosti	24
1.5.1. Body art	24
1.5.2. Piercing	26
1.5.3. Tattoo	27
2. DIDAKTICKÁ ČÁST	
2.1 Definice výtvarné výchovy a dalších základních pojmů	30
2.2 Proměny a zobrazení lidského těla v malířství	31
2.3 Proměny a zobrazení lidského těla v sochařství	37
2.4 Proměny a zobrazení lidského těla ve fotografii	42
2.5 Námět zobrazení dokonalosti lidské tělo	47
Závěrem	51
Použitá literatura	52
Seznam příloh	54

ÚVOD

Tato bakalářská práce by mohla být základním vodítkem pro každého, kdo by chtěl své tělo jakýmkoliv odvětvím kulturistiky ať již protahovat, zpevňovat či jinak formovat, a to po zvolení správného odvětví dnes již rozvětvené rodiny původně jednotné kulturistiky. Tato prapůvodní kulturistika není již tou kulturistikou, kterou zná většina lidí dnes. Během krátké doby došlo k vytvoření nových forem kulturistiky a s tím spojených nových forem. Bohužel, jak již to v dnešní době bývá, většina lidí aniž by se nejprve s problematikou, které se chtějí věnovat seznámili, se vrhá rovnou na praktickou část jedno jakého sportu, kdy teprve následně zjišťují jednotlivé taje související s tím, do čeho se pustili a tím pádem jsou rovnou postaveni čelem před problémy, aniž by byli dopředu připraveni tyto řešit. Přispěl k tomu, hlavně v oblasti kulturistiky, rozmach v dnešní době nejznámější formy, a to kondiční kulturistiky (u nás po pádu komunismu), kdy v posledních letech je kulturistika jako celek nejen módní výstřelek, ale i sport jedinců, pro zlepšení postavy, zdraví a v první řadě životního stylu.

Kulturistice jako fenoménu poslední doby je věnována první část mé práce, v níž chci ukázat vznik kulturistiky jako takové, s menším průřezovým ohlednutím do minulosti nejen naší, ale i co se okolního světa týče, až od samých začátků, kdy se dá hovořit o formování těla prostřednictvím tehdejší kulturistiky. Představím zde i některé osobnosti z minulosti. Dále chci přiblížit jednotlivé odnože prapůvodní kulturistiky. Někomu toto mé dělení může připadat špatné nebo dokonce velmi nesprávné. Ovšem to, zda toto dělení je z profesionálního hlediska správné, není pro mne až tak důležité, protože cílem je představit tento sport i lidem, kteří do dnešního dne nevěděli, co to vlastně je a co si pod tímto pojmem mají představit. Nebudu zde rozebírat tyto jednotlivé formy, které se dají sdružit pod pojmem utváření lidského těla, do podrobností, ale jen je nastínit v hrubých rysech.

Také se zde, samozřejmě jen v obrysech, zmíním o některých ostatních formách novodobého umění tvorby lidského těla, kdy jako zástupce těchto nových uměleckých směrů jsem pro představení vybral Body art, Piercing a Tattoo. Představení těchto vybraných forem novodobého umění bude věnována poslední část teoretické části této práce, s uvedením jen opravdu základních znaků každého tohoto do jisté míry uměleckého stylu.

Didaktickou část této práce věnuji výtvarné výchově, kdy první část bude věnována představení základních pojmů jak z výtvarné výchovy, tak i s tímto spojených pojmů, jako je pojem umění, umělec, umělecké dílo atd. Je samozřejmé, že se zde dají představit jen ty nejzákladnější pojmy, širší rozbor těchto pojmů není stěžejní a důležitý pro tuto práci.

Další jednotlivé části budou věnovány mnou vybraným směrům, které jsou nedílnou součástí výtvarné výchovy, pro představení, jsem vybral malířství, sochařství a také oproti těmto dvěma předchozím směrům umění i mladý směr, tedy fotografii. V každém z těchto směrů budou představeni vždy jen ti nejznámější umělci, které já považuji za důležité, aby je každý znal, i když jeho názor na ně může být různý.

Jako poslední je vytvořen námět zobrazení dokonalosti lidského těla, kterým by mělo být působeno na sociální aspekt dnešní doby, tedy problém rasismus, vnímání různě postižených lidí, ale i vnímání starších či dokonce přestárých lidí. Všechno zde již jednou bylo a jen stěží se bude hledat něco nového neobjeveného.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Definice pojmu kulturistika

„Slovo kulturistika vzniklo z francouzského slova culturistigue, což v daném kontextu znamená kultura těla. Slovo kultura (la culture) je latinského původu a znamená vzdělávání, pěstování, zušlechťování.“ (www. Postava Pro Každého. cz)¹. Pro kulturisty se stala kulturistika do jisté míry předmětem denní potřeby, kdy pro většinu je to způsob života i zábavy a pro menší část z nich mnohdy prostředkem obživy, ať už to byl dříve artista, voják, sportovec, anebo dnes ve většině případů obyčejný člověk, který tento sport provozuje ve svém volném čase pro zábavu nebo zlepšení fyzické kondice, pokud se nerozhodne pro profesionální či amatérskou dráhu kulturisty.

Obrázek č.1 Ronnie Coleman²

Obrázek č. 2 Ronnie Coleman³

Pro tuto skupinu lidí se kulturistika stala běžnou součástí života jako obvyklé potřeby, bez nichž by se lidé neobešli. A proto není divu, že s postupem času se zvyšovala preciznost a propracování jednotlivých cviků na jednotlivé svalové partie, v ruku v ruce se s tímto zvyšovaly i nároky na estetickou stránku kulturistiky, tedy tvary

¹ www. Postava Pro Každého. cz - <http://www.postavaprokazdeho.cz/users/kulturistika/text.asp?.sysID=451>

² Obrázek č.1 Ronnie Coleman – <http://anabolicresource.com/ronnie-coleman/ronnie-coleman-9/>

³ Obrázek č. 2 Ronnie Coleman – <http://www.muscle-build.com/ronnie-coleman.html>

a symetrie jednotlivých svalových partií, ale i těla jako celku. Proto pro většinu kulturistů je výsledný efekt stejný jako pro umělce, který chce zanechat výrazný umělecký dojem. Proto současní kulturisté, ať profesionálové či amatéři, s nimiž se dnes nejčastěji můžeme kdekoliv setkat, mohou přitahovat svými dokonalými liniemi těla, nebo naopak okolní svět takto šokovat.⁴

Odborná literatura zabývající se kulturistikou nabízí řadu zaručených cviků a metod cvičení vedoucí k nejlepším výsledkům, kdy vždy ta jejich uvedená, je ta správná. Taktéž nabízí různé pohledy, na dělení jednotlivých nových odvětví kulturistiky, v podstatě můžeme říci, že co kniha, to vlastní dělení. Nejčastěji je však kulturistika definována jako: „*možnost přibrání váhy, zvětšení síly, zlepšení vzhledu postavy a životního stylu*“. Tuto definici použil také autor knihy Krůček od vrcholu Josef Švub.(Švub, str. 19, 1994). Z uvedené definice vyplývá, že v sobě zahrnuje všechna nová odvětví, jako je tradiční kulturistika, fitness, body fitness atd., bez ohledu na to, jestli v těchto odvětvích je zapotřebí všech částí této definice.

1.2 Historie a vznik kulturistiky ve světě

Z historického hlediska můžeme za první kulturisty považovat bájně hrdiny z dávných časů „*Neboť Atlas, syn Titána Tapeta a Ókeanovy Klymeny, nese od věků na svých ramenou nebeskou klenbu, ježto byl i po smrti proměněn v kamennou horu a jeho hlava v nebetyčný vrcholek, jenž musí vzpírat věčně nebe nad našimi hlavami! Neboť Herakles, syn nejvyššího boha Dia a Amfitriónovy manželky Alkmény, nejvyšší hrdina řeckých bájí, zardousil už v kolébce dva hady, které na něho seslala Héra v pomstě za nevěru svého manžela.*“ (Švub, str. 7, 1994).

Jejich pokračovateli byli v dobách řeckých městských států mužští obyvatelé spartánského státu, kdy chlapi již od útlého věku byli cvičeni jak v bojovém, tak i intelektuálním duchu. Ozdobou těchto mladých spartanů bylo dobře vyvinuté svalstvo a ne drahé šaty. Z toho hlediska jim následně při zařazování mezi dospělé kladli na srdce

⁴ Příloha, obrázek č. 1

statečnost, nebojácnost v boji a nikdy neopouštět své spolubojovníky. Ve své době byli proslaveni široko daleko, jak je doloženo i z dobových textů „*Soustavná tělesná cvičení a střídma životospráva se projevovaly na celkové tělesné zdatnosti lakedaimónských Dórů, kteří nejen silou a vytrvalostí, ale i tělesnou výškou předčili muže ostatních helénských kmenů.*“ (Sábl, str. 105, 1968).

Nejen spartanští se věnovali v té době sportu, kdy i ostatní řecké městské státy měly v té době hodně sportovců a tito všichni se utkávali při olympijských hrách. Přípravě na olympijské hry se věnovala nejvýznamnější řecká instituce té doby gymnasion čili „gymnázium“. Jednalo se o veřejnou školu, vydržovanou ze státních prostředků, kdy školné se v ní neplatilo. Mohli ovšem do ní chodit jen chlapci všech občanů. Jednalo se v případě pojetí tehdejší kulturistiky o přípravu na starověký zápas, kde bylo zapotřebí značné síly a zdatnosti.

Obrázek č. 3 Myrónův Diskobolos⁵

⁵ Obrázek č. 3 Myrónův Diskobolos - Mramorová kopie z římské doby s pozdějšími doplňky. Originál pocházel z let 465 – 460 před. n. l.(Národní muzeum v Římě) - <http://www.usgym.nl/informatie/English>

Po obsazení Řecka Římany postupně přešla role kulturistiky na gladiátory, kteří pro pobavení široké vrstvy občanů římských, se v arénách navzájem zabíjeli. Následně dochází k utlumení výskytu dobových kulturistů, kdy převážně ojedinělí jedinci, kteří svojí pílí, a z nemalé části také darem přírody (což znamenalo, že měli nadprůměrný genetický potenciál pro růst svalstva), vystupovali jako atrakce v potulných cirkusech své doby, jako lamželezové, případně bájní obři z pohádek.

Při těchto vystoupeních zvedali primitivní kulové činky, balvany a těžké sudy. Ve dvacátém století následně dochází vlivem oddělení vzpěračů od zápasníků k zavedení nakládacích činek (jedná s v podstatě o tyč, na kterou se dá k sobě na každé straně přidat postupně více závaží) a jedinci následně trénovali s cílem dosáhnout výkonu z důvodu dosažení nejlepších výsledků na olympijských hrách, a jiní zase stavěli na první místo rozvoj svalstva a harmonickou stavbu těla.

Obrázek č. 4 Pankratisté⁶

⁶ Obrázek č. 4 Pankratisté - Římská mramorová kopie řeckého originálu asi z 3. století před n. l (Uffizie, Florencie) – http://cs.wikipedia.org/wiki/Mixed_martial_arts

Za zakladatele kulturistiky tak jak ji známe dnes, můžeme považovat Eugena Sandowa (1867 – 1925), který na rozdíl od ostatních siláků své doby v mládí začínal jako slabý a neduživý chlapec, kdy jeho touha stát se zdravým a silným ho přivedla nejen ke cvičení těla, ale i studiu medicíny. Díky tomuto mohl vypracovat na svou dobu pokrokovou soustavu tělesných cvičení se zátěží, kdy věnoval pozornost jednotlivým svalovým partiím i funkci celého organismu. Výsledkem bylo dosažení pozoruhodných silových výkonů, ale i krásné postavy. Vyvrcholením bylo vydání jeho knihy *Body – building* vydané v roce 1903 v Londýně, kdy tato se stala následně základem kulturistiky nejen v Evropě, ale i v Americe. Jak je patrné, název této knihy byl přijat nejen v anglicky mluvících zemích jako jméno celého hnutí, ale po celém světě a v nezměněné podobě se používá do dnes.

Obrázek č. 5 soška Sandowa⁷

Obrázek č. 6 Eugene Sandow⁸

První historická oficiální soutěž byla o titul nejlépe harmonicky rozvinutého sportovce uspořádána v roce 1939 v USA, kde se následně od roku 1940 pravidelně pořádá soutěž o titul pod názvem Mr. Amerika, kdy potom, co první dva ročníky této soutěže vyhrál John C. Grimek, se stalo pravidlem, že vítěz se již nemůže zúčastnit. Grimek byl syn slovenských přistěhovalců, v roce 1948 získal titul Mr. Universe a on sám výrazně ovlivnil vývoj kulturistiky v USA, nejen jako závodník, ale i jako uznávaný teoretik.

⁷ Obrázek č. 5 soška Sandowa - <http://www.physiquebodywareusa.com/history.asp>

⁸ Obrázek č. 6 Eugene Sandow - <http://householdphysician.com/chapter32.php>

Na trůnu Mr. Universe ho následně střídá Steve Reeves, který kulturistku proslavil jako pozdější populární herec, kdy jeho příkladu následovali poté i další kulturisté, kteří získávali angažmá u filmu. Důsledkem je vznik nové skupiny těchto kulturistů, kteří jako i v jiných sportovních odvětvích se stávají profesionálními kulturisty. Tito kulturisti byli zastánci harmonie celého těla nad nadměrnými rozměry jednotlivých partií, kdy toto je ideál mnohých cvičenců ještě v dnešní době.

Obrázek č. 7 John C. Grimek⁹

Obrázek č. 8 Steve Reeves¹⁰

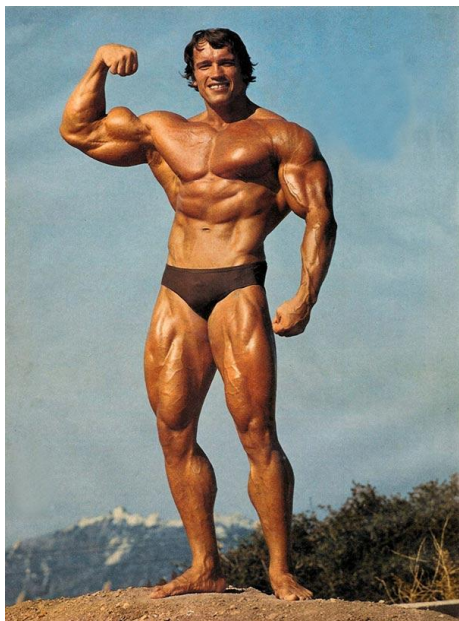
V této době se do popředí dostávají bratři Weidrové, kteří zakládají svoji firmu Weidr a vydávají první časopisy věnující se kulturistice, pod názvem Muscle power, Mr. Universe a Muscle And Fitness, kdy tyto následně ovlivňují i Evropu. Zakládají v roce 1946 i první kulturistickou asociaci IFBB (International Federation of Bodybuilders) sdružující kulturisty pod svojí záštitou. Během krátké doby se kulturistika rozšiřuje po celém, v té době západním světě, kdy do tehdejšího komunistického bloku se výrazně dostává ve větším měřítku až v roce 1959, toho roku je ve středoevropské Varšavě pořádáno mistrovství světa ve vzpírání a jeho součástí je i soutěž o Mr. Universe. Následně dochází k šíření kulturistiky i do dalších zemí tehdejšího komunistického bloku.

⁹ Obrázek č. 7 John C. Grimek -

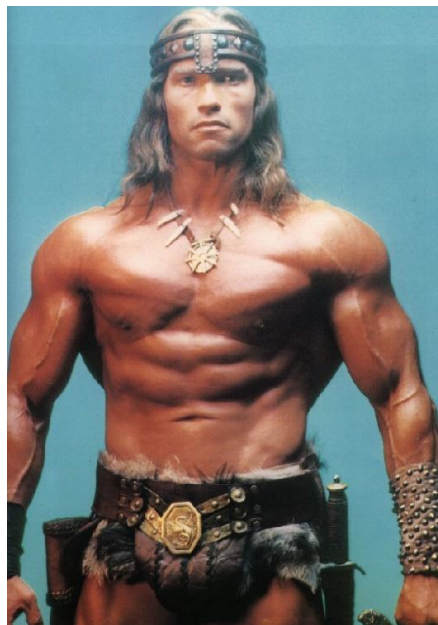
<http://www.ironfactor.cz/viewtopic.php?p=814&sid=12b6351e97bd57d6e7c5149bc840a78f>

¹⁰ Obrázek č. 8 Steve Reeves - <http://www.muscle-build.com/steve-reeves.html>

K nejznámějším světovým kulturistům všech dob můžeme v první řadě počítat Arnolda Schwarzeneggera, který výrazně přiblížil kulturistiku široké veřejnosti svým filmem Pumping Iron. Schwarzenegger se stal idolem mnoha mladých kulturistů z Evropy, když z neznámého chlapce z Thalu v Rakousku to za svůj život dotáhl až na guvernéra státu Kalifornie.

Obrázek č. 9 Arnold Schwarzenegger- v mládí¹¹

Obrázek č. 10 Arnold Schwarzenegger
ve filmu Barbar Conan¹²

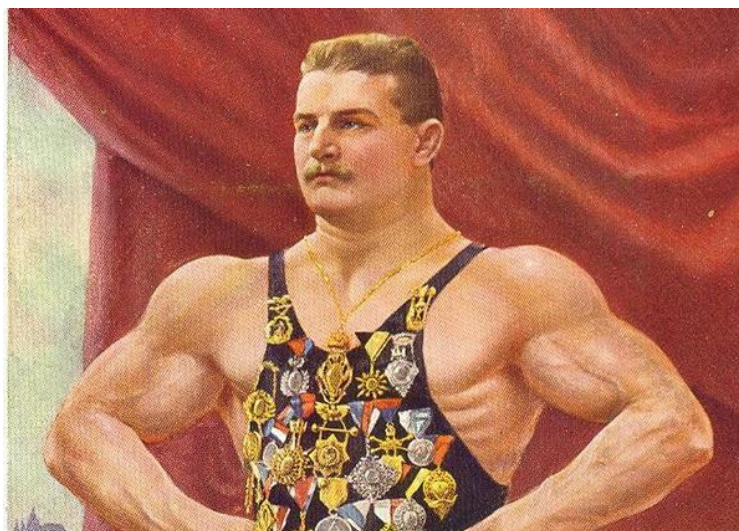
1.3 Vznik a vývoj kulturistiky v ČR

Z historického hlediska i u nás můžeme za první kulturisty považovat bájně hrdiny z dávných časů „*Ale být urostlý, být silný a ztepilý a krásný ... toužil snad kdekdo. Neboť jsme znali moc a sílu obrů z pohádek. Neboť nám sama země vyprávěla pověsti o udatných Brunclících a hromotluckých Bivojích, kteří se nebáli ani nejlítějších šelem.*“ (Švub, str. 7, 1994). Po těchto, tak jako i ve světě, přišli na řadu v dobách po říši římské lamželezové vystupující v potulných cirkusech. Většina však končila v zahraničí, kde byla možnost vyšších a lepších výdělků než v naší zemi.

¹¹ Obrázek č. 9 Arnold Schwarzenegger - <http://mrpierec.jecool.net/2010/01/page/3>

¹² Obrázek č. 10 Arnold Schwarzenegger ve filmu Barbar Conan - <http://www.body-zone.cz/c-Arnold-Schwarzenegger-36>

První výraznější novodobou osobou coby kulturisty je v našich poměrech Gustav Frištenský (1879 – 1957), který již od malička pomáhal rodičům a jako dvanáctiletý chlapec dokázal půlmetrákové pytle s obilím házet sám na sýpku. Možná tehdy pocítil touhu vyrovnat se dávným bájným hrdinům a začal zdokonalovat svoji sílu. Stal se z něj profesionální zápasník, kdy jeho profesionální dráha trvala neuvěřitelných 36 let. Uplatnil se i jako model představující fotografům dávného Davida nebo ve filmovém průmyslu jako představitel siláků. Takovou zajímavostí je, že jeho paže byla zobrazena na etiketě francovky Alpa. V jeho šlépějích se taktéž vydali mnozí jeho obdivovatelé, kdy převážně končili jako vzpěrači nebo zápasníci.

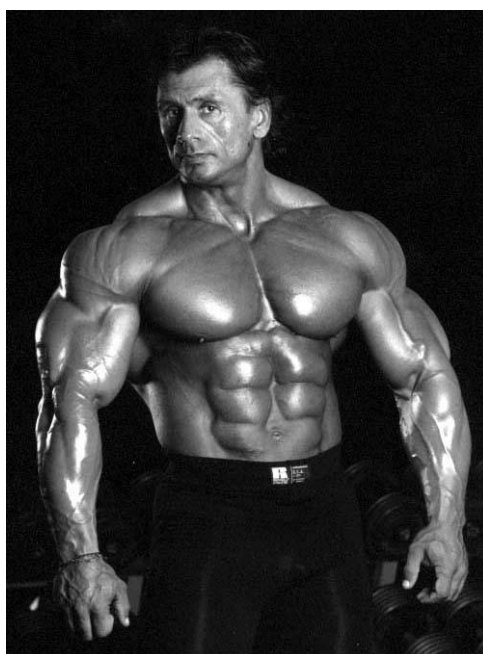

Obrázek č. 11 Gustav Frištenský¹³

K novodobému rozvoji kulturistiky dochází u nás po již zmiňované soutěži v roce 1959 ve Varšavě, kdy následně v roce 1964 vzniká při svazu vzpěračů komise kulturistiky a následně v roce 1969 vzniká dle usnesení IFBB kulturistický svaz. Postupně dochází po celé naší republice k zakládání oddílů kulturistiky. V dnešní době však kulturistika není spjatá jen s jednotlivými oddíly, ale váže se i na jednotlivá fitcentra. Zde dochází ke zrodu dnes již pro někoho legendárních osobností České kulturistiky, kdy jako nejvýraznější osobnost, která získala světového uznání je Pavol Jablonický.

¹³ Obrázek č. 11 Gustav Frištenský - <http://www.sedmicka.cz/brno-vyskov/clanek?id=14679>

Tento Československý kulturista později Český kulturista se stal dvojnásobným mistrem světa, kdy dokázal porazit ostatní světové závodníky. Díky vítězství na mistrovství světa se mohl účastnit pro všechny kulturisty vysněného vrcholu, tedy soutěže Mr. Olympia. Tato soutěž je určena výhradně pro jednoznačně profesionální kulturisty nebo kulturisty, kteří se nominují prostřednictvím mistrovství světa, popřípadě úspěchem na nominačních soutěžích. Pavol Jablonický naši zemi zapsal i do dějin této soutěže, kdy obdobně jako Schwarzenegger se stal ikonou nejen dalších našich kulturistů, ale i obyčejných mladých chlapců a mužů.

Obrázek č. 12 Pavol Jablonický¹⁴

1.4 Dělení kulturistiky

Kulturistika se dá dělit podle různých kritérií do určitých následných kategorií. Pro jednoduchost uvádím pouze jednoduché, základní dělení jednotlivých odvětví kulturistiky. Rozsah bakalářské práce neumožňuje rozvedení jednotlivých odvětví kulturistiky, případně charakteristiky, definice a kategorie a to tak, aby naplnily

¹⁴ Obrázek č. 12 Pavol Jablonický - <http://www.bodybuilding.lt/forum/varzybos/1393-pavol-jablonicky-atvaziuoja-i-lietuva.html>

případné požadavky expertů pohybujících se v oblasti kulturistiky. Jde jen o všeobecné přiblížení těchto kategorií zbytku naší populace. Taktéž zde nebudu rozebírat tréninkové principy jednotlivých kategorií, či případně další problémy spjaté s tímto sportem, kdy mám na mysli životosprávu, popřípadě doplňky stravy nebo možná pro někoho to nejdůležitější a to vybavení správného fitcentra. Taktéž zde nebudu zmiňovat, pro některé palčivou otázku spojenou s všeobecným náhledem na kulturistiku, ve smyslu široké veřejnosti a tím myslím zneužívání dopingu ve všech svých podobách. Já osobně si myslím, že problematika dopingu v kulturistice by vydala na celou samostatnou bakalářskou práci, toto ovšem nebylo a není předmětem a cílem mé bakalářské práce.

Zároveň je třeba zde také uvést, že kulturistika by se dala považovat za ideální pohybovou aktivitu vhodnou pro nejširší vrstvu obyvatel, kdy zdůvodnění tohoto tvrzení se dá shrnout do několika všeobecných a základních bodů:

- Dá se provádět během celého roku a to bez ohledu na klimatické podmínky.
- I ten největší antitalent se může po pár trénincích naučit správnou techniku cvičení.
- Začít cvičit můžeme v jakémkoliv věku a fyzickém stavu, kdy při začátku ve špatném fyzickém stavu se nám dosahované výsledky zdají být razantnější.
- Různé důvody počátku věnování se kulturistice, kdy převážná část chce tímto dosáhnout zpevnění těla, lepší kondice a s tím související zlepšení zdravotního stavu.
- Každý cvičí dle svých stanovených cílů (nárůst svalové hmoty, zhubnutí, estetický dojem jeho postavy, atd.).
- Cvičit můžeme sami, bez potřeby někoho jiného.
- Časová nenáročnost, kdy pro kondiční cvičení stačí pravidelná návštěva fitcentra dvakrát až třikrát za týden, po jedné hodině cvičení.

- Dá se využít i při nápravě svalového deficitu po zranění (zaměřenost na jednu svalovou partii).
- Nesporný přínos k zdravému životnímu stylu (zdravá a kvalitní strava, u starších lidí zabraňuje svalové ochablosti, atd.).

Ve formě soutěží, se jednotlivým kategoriím věnují jak muži, tak i ženy, a to již od juniorských kategorií. Přímo kulturistice se věnuje doposud převážně jen mužská část populace, a to až do kategorie Masters, což znamená, že věk nejstarších závodníků v této kategorii je nad 60 let. Je samozřejmé, že ne všechny kategorie tohoto sportu se dají provozovat do tak vysokého věku, ale budoucnost může ukázat, že i toto tvrzení v budoucnu nebude pravdivé.

Ve společnosti převládá ovšem všeobecný názor, že ženská část kulturistiky nemá nic společného s krásou ženského těla, kdy někteří skeptici dokonce tvrdí, že ženy věnující se kulturistice ze sebe vytvářejí podivuhodná monstra. Najdou se však i naproti tomu tací, kterým takto vypracovaná těla žen přijdou neskutečně krásná a dokonalá. V kulturistice tak jako všude jinde platí staré známé rčení, že co člověk, to jiný náhled a názor.

1.4.1 Kulturistika

Je pravdou, že někteří odborníci tvrdí, že to již není zcela ta kulturistika, kterou jsem již popsal v úvodní části, kdy dnešní kulturisté nevypadají jako jejich předchůdci z dob obrody kulturistiky kolem roku 1940. V tehdejší době bylo cílem dosažení zvětšení svalové hmoty, ale od jisté míry přiměřeně k postavě člověka, mám tím na mysli, že i když měl kulturista svalnatý hrudník, jeho břišní partie byly vypracované, ale nijak monstrózní, jak se stalo v dnešní době v kulturistice.

Do jisté míry je to ovlivněno jednak snahou kulturistů nabrat co nejvíce svalové hmoty, a to bez ohledu na estetiku a symetrii postavy, ale převážně je to důsledkem podpory široké veřejnosti diváků tohoto sportu souhlasících s tímto vývojem, kdy v profesionální kulturistice jsou vděční kulturistům za každý kousek svalové hmoty navíc a je jím jedno, jak nakonec kulturista vypadá a jaké kroky musel podniknout, aby velikosti svých svalů dosáhl. Přičemž následkem je i ovlivnění už i amatérské části kulturistiky, která se chce vyrovnat té profesionální.

Vyvrcholením všech těchto snah už i ve zmíněné amatérské kulturistice, je i případné používání zakázaných látek (steroidy, růstové hormony). Následkem čehož v posledních letech dochází ke zkreslení celkového náhledu na kulturistiku jako celku. Široká veřejnost ve většině případů nerozlišuje kdo, kdy a jak čeho dosáhl a použil při dosažení svých cílů, ale bere za bernou minci, že všichni kteří se kulturistice věnují, se chovají stejně. Toto není ovšem v současnosti problém jen kulturistiky, ale i dalších sportů současnosti.¹⁵

Obrázek č. 13 Ronnie Coleman¹⁶

Obrázek č. 14 Shaun Ray¹⁷

¹⁵ Příloha, obrázek č. 2

¹⁶ Obrázek č. 13 Ronnie Coleman - <http://connect.in.com/ronnie-coleman-pictures/images-ronnie-coleman-bodybuilding-photo-ronnie-coleman-album-15-524286366939.html>

¹⁷ Obrázek č. 14 Shaun Ray - <http://www.myspace.com/436608987>

1.4.2 Natural Kulturistika

Vzhledem k monstróznosti a neestetičnosti dnešních kulturistů v klasické kulturistice došlo ke vzniku nové odnože, Natural kulturistiky. Cílem zakladatelů tohoto stylu a jejich následníků je snaha o přiblížení se právě podobě kulturistů z dob znovuobjevení tohoto sportu. Natural kulturista by měl přibírat svalovou hmotu jen přiměřeně ke své postavě a v rámci práce se svým tělem jako uměleckým dílem dosáhnout maximálního estetického dojmu, při zachování dojmu velikosti jednotlivých svých svalových partií, ale i celého celku v závislosti na symetrii. Převážná část dnešních návštěvníků fitness center se ve většině případů věnuje právě Natural kulturistice.

Obrázek č. 15 Natural kulturista Radek Málek¹⁸

Obrázek č. 16 Kulturistka - Corry Everson¹⁹

1.4.3 Fitness

Fitness je vlastně jemnější forma kulturistiky, kdy převažuje důraz nejen na kvalitní svalovou hmotu, ale i na obratnost a pružnost, která je zastoupena při soutěžích formou gymnastických povinných prvků ve volné sestavě. Převážnou částí vyznavačů Fitness byli v počátcích právě gymnasté, a to jak ženy, tak i muži, kteří ovšem nedosahovali v gymnastice výraznějších úspěchů a nechtěli své tělo zatížit větším

¹⁸ Obrázek č. 15 Natural kulturista Radek Málek - <http://www.hsport.cz/podporujeme.php>

¹⁹ Obrázek č. 16 Kulturistka - Corry Everson - <http://www.fit-centrum.cz/ostatni/3738-corry-everson-usa-.html>

množstvím svalové hmoty, které by vedlo ke snížení obratnosti a mrštnosti, popřípadě v době vzniku k obavě o zdravotní problémy spojené s větší váhou těla získané nárůstem svalové hmoty. Z počátku se Fitness věnovaly jen zástupkyně něžného pohlaví, ale postupem času se na dráhu Fitness závodníku vydali i někteří muži.

Obrázek č. 17 František Bartoš²⁰

Obrázek č. 18 Bára Benešová²¹

1.4.4 Body fitness

Jako nejmladší člen z rodiny novodobé kulturistiky, o kterém se zde zmiňuji, bylo vytvořeno Body fitness, jemuž se zatím věnují jen ženy. V Body fitness jde o dosažení dokonalosti tvarů lidského těla formovaného cvičením stejně jako u Fitness, které probíhá bez použití velké zátěže na jednotlivé svalové partie a bez používání většího množství doplňků stravy. Převážnou část tréninku tvoří dynamické a vytrvalé posilování. K vzniku této formy došlo vzhledem k náročnosti Fitness, pro širší část dnešní naší populace, která se nevěnuje tolik sportovním aktivitám jako předešlé generace.

²⁰ Obrázek č. 17 František Bartoš - <http://www.nutrend.cz>

²¹ Obrázek č. 18 Bára Benešová - [http://www.allstars-cz.com/language/cs-CZ/Aktualne/ctl/Detail/mid/727/ItemID/886.aspx?SkinSrc=\[G\]Skins%2FAllStars%2FNewsAllStars](http://www.allstars-cz.com/language/cs-CZ/Aktualne/ctl/Detail/mid/727/ItemID/886.aspx?SkinSrc=[G]Skins%2FAllStars%2FNewsAllStars)

Mám tím na mysli, že již není tolik žen, které by byly schopny zvládnout mnohdy náročné gymnastické sestavy patřící nedílně k Fitness, které sebou nutně nesou gymnastickou průpravu. Není to však jediný důvod vzniku této kategorie, protože někteří také označují kategorii Body fitness jako soutěž krásy srovnatelnou se soutěží miss. Je možné, že v budoucnu i v Body fitness dojde ke vzniku mužské kategorie, kdy k tomuto tvrzení mě přivádí fakt, že při vzniku kategorie Fitness byl v samých začátcích zastáván názor, že se jedná jen o vyloženě ženskou kategorii, bez možnosti vzniku mužské odnože. Teprve s odstupem času bylo možné říci, že toto tvrzení nebylo na dlouho pravdivé.

Není to však fenomén jen v tomto sportu, ale i v ostatních, jako například v boxu, kde byl oproti tomu opačný názor (box je jen mužská záležitost), dnes však vidíme, že to není pravda. Takto bych mohl jmenovat nejen mnoho sportů, ale i dalších odvětví lidského společenského života.

Obrázek č. 19 Eva Sváčková²²

Obrázek č. 20 Magdalena Kazimirova²³

²² Obrázek č. 19 Eva Sváčková - http://www.vlcnov.cz/obcasnik/image/200712050721_470.jpg

²³ Obrázek č. 20 Magdalena Kazimirova - <http://www.7daysgym.sk/pictures/magdalena-kazimirova.jpg>

1.5 Další umění tvorby lidského těla současnosti

Tak jak jsem zde představil kulturistiku jako umění tvorby těla, tak by se zde dalo představit i velké množství dalších novodobých uměleckých směrů, které jsou do jisté míry v uměleckých plenkách nebo je umělecká obec nebere za neprofesionální či dokonce určují, že tyto novodobé umělecké směry tvorby lidského těla jsou scestné a nemají s uměním nic společného. Je zde nutno, dle mého názoru zmínit, kdo má právo určovat co je umění, umělecké dílo a dokonce, kdo je v pravém smyslu slova umělec. Pro představu o těchto dalších uměleckých směrech současnosti jsem vybral Body art, Piercing a Tatto. U každého z těchto tří mnou vybraných uměleckých směrů současnosti bude uvedeno to nejnutnější k jeho představení jako je v prvé řadě osvětlení, co se pod jeho názvem skrývá.

1.5.1 Body Art

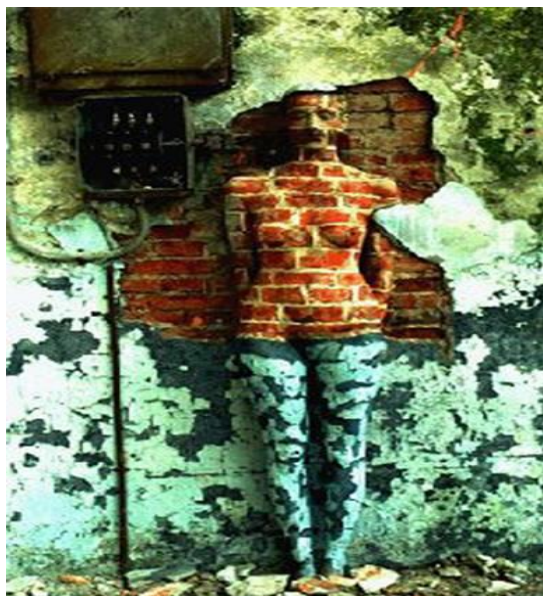
Body Art je v podstatě užívání těla jako prostoru pro vlastní uměleckou tvorbu, stejně jako u předešlého představeného uměleckého směru, kulturistiky. Jako samostatný umělecký směr začal být širokým uměleckým okolím vnímán v 60. letech a to v souvislosti s performancí a happeningem. V podstatě navazuje na fenomén, kdy je lidské tělo chápáno jako „pole událostí“. Umělci svým uměním evokují základní podvědomé i vědomé pohnutky, které určují naše chování a to sexuální touhu, agresivitu, strach. Jejich díla většinou v sobě nemají žádný delší příběh, kdy převážně zhušťují požitek těla prostřednictvím bolesti, narcistické posedlosti vlastní osobou.

Někteří umělci používají v Body artu karnevalových motivů (různých forem masek) a svoji formou většinou připomínají šamanský rituál. V tomto umění je převážně ztělesnění konfliktů jednotlivce a jeho interakcí s okolím. Body art je převážně zachycen jako fotografická nebo filmová dokumentace. Body art je úzce spojen s rituálními i úpravami těla nebo jeho zdobením. (volně přejato z www.Artlist.cz)²⁴.

²⁴ [www.Artlist.cz - http://www.artlist.cz/index.php?id=103](http://www.artlist.cz/index.php?id=103)

Dle mého názoru získává body art v poslední době na oblibě převážně u mladé generace současných umělců. Široká veřejnost toto umění přijímá s různým náhledem a výsledným dojmem, kdy se dá říci, že převážně body art zajímá mladší část naší populace. Starší široká veřejnost bere tento směr umění za výstřední a v některých zemích by jej nejraději zcela zakázali nebo přinejmenším uvrhli v nemilost. U body artu platí stejně jako u kulturistiky, že má své milovníky, ale stejně také i své zapřisáhlé odpůrce. Body art je znám již tisíciletí, kdy dodnes je užíván některými africkými kmeny při různých obřadech a důležitých slavnostech.

V dávných dobách byl používán i na tehdejší dobu vyspělých civilizací východní Asie, Mezopotámie a Egypta. V tehdejších dobách lidé používali přírodní barviva a zdobení těla bylo převážně používáno při náboženských obřadech. Dnes jsou využívány především uměle vytvořené barvy, které žádným způsobem neškodí lidskému organismu.

Obrázek č. 21 Body art umění²⁵

Obrázek č. 22 Mistrovství ČR BODY ART 2008²⁶

²⁵ Obrázek č. 21 Body art umění - <http://america.bibl.u-szeged.hu/?num=6&ch=A&code=A.5.2>

²⁶ Obrázek č. 22 Mistrovství ČR BODY ART 2008 - <http://bodypaintinganet.mypage.cz/thema/bodypainting/souteze-a-akce>

1.5.2 Piercing

Výraz Piercing vznikl z anglického slova „pierce“ což v češtině znamená „propíchnout“, neboli propíchnutí určité části těla a následné vložení šperku do vzniklého prázdného prostoru. Piercing má své kořeny v dávné minulosti, kdy prastaří indiáni toto zdobení těla používali při svých obětních rituálech. Jako materiál vhodný pro piercing převážně používali bambus a jiný obdobný materiál. Jejich v podstatě novodobí následovníci používají zlato, titan, chirurgickou ocel. V poslední době se používá převážně chirurgická ocel, protože tělo ji velmi dobře snáší. (volně přejato z www.Wikipedie.cz)²⁷

Obrázek č. 23 Piercing - minulost²⁸

Obrázek č. 24 Piercing - současnost²⁹

Piercing může být proveden do obočí, pupíku, ucha a rtů a to i kolem nich, nebo do ostatních částí celého těla, meze nejsou ničím nastaveny. Pro příklad se Piercing obličeje dále dělí podle umístění:

Coach – piercing ušní chrupavky

Erl – podkožní piercing nosu

Libret – piercing ve střední části horního nebo dolního rtu

Madona – piercing na straně horního rtu

Nostril – piercing jedné části nosu

²⁷ www.Wikipedie.cz - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Piercing>

²⁸ Obrázek č. 23 Piercing - <http://www.prsten.cz/index.php?akce=casopis&clanek=piercingove-sperky-body-piercing>

²⁹ Obrázek č. 24 Piercing – <http://www.pooh.cz/sex/a.asp?a=2002040&db=333>

Septum – piercing nosní přepážky

Tragus – piercing chrupavky u vchodu do ušního kanálku

1.5.3 Tattoo

Tattoo je přeloženo do českého jazyka jako tetování. Samotné tetování a jeho místo skutečného vzniku není do dnešního dne známo. Je historicky doloženo, že nezávisle na sobě vzniklo prakticky po celém světě v době před několika tisíci lety. Je z archeologických vykopávek dokázáno, že mumifikovaná těla, již ze Staré Číny a Egypta, jsou zdobena poměrně dokonalým tetováním. V té době tetování znamenalo spíš možnost zařadit určitého člověka do určité společenské vrstvy a to jak v kladném, tak i záporném smyslu. Kromě takzvaného klasického tetování, jak je známe dnes, kdy se aplikuje pod kůži barva za použití ostrého nástroje. Lidé dříve taktéž používali i kosti ze zvířat či různé druhy dřevin.

Již v dávných dobách lidé používali také dočasné tetování, které následně za použití různých způsobů po určité době odstranili třeba ohrusem, použitím písku a vody. Toto dočasné tetování převážně sloužilo při vojenském tažení nebo při lovu zvěře jako maskování. V mnohých dávných kmenech se tetováním odlišovali od ostatních i šamani a vŕdové kmenů. Většinou bylo použito barvivo získané z různých rostlin, živočichů nebo rozdrcených hornin. Každé jednotlivé kmeny používaly a mnohdy používají toto barvivo do dnes. Dnes je tento druh tetování znám pod názvem Henna. Jedná se o barvivo získané z rostliny Lawsonie. V dnešní době jen málo kdo ví, že toto barvivo se hojně používá také v lékařství, barvířství, či v kosmetických přípravcích. Závěrem bych chtěl říci, že tetování, jako druh zdobení těla, zažívá v současné době velký rozmach a nikoho již tetování nebo zdobení henou či dalšími barvivy nepřekvapí. Dříve by takto ozdobený člověk patřil automaticky ke společenské spodině, ale dnes je i v médiích patrné, že někteří velmi vzdělaní případně úspěšní se za své tetování nestydí a nijak jej neskrývají. (volně přejato z www.internationalartgallery.org)³⁰

³⁰ www.internationalartgallery.org - <http://www.internationalartgallery.org/cs/admin/tetovani-tattoo-co-je-vlastne-tetovani-kde-vubec-vzniklo>

Obrázek č. 25 Tetování - indiánských kmenů³¹

Obrázek č. 26 Maorské obličejové tetování (moko)³²

Jak jsem již uvedl, v současné době je tetování do jisté míry módním hitem, kdy ovšem některé subkultury tetování používají od svého vzniku až do současnosti, příkladem je dnes již celosvětově, i když negativně proslulá Jakuza (zločinecká organizace, jejíž kořeny sahají až do počátku 17. století. Zde tetování má i určitý hodnotářský smysl, kdy každý člen na první pohled pozná, s jak významným členem se setkává. Dá se obecně říci, že čím výše postavený dotýčný člen Jakuzy je, tím rozsáhlejší má i tetování. Toto tetování je však normálně skryto pod oděvem, kdy vždy končí tak, aby je oděv ukryl před zraky obyčejných lidí).

Obrázek č. 27 Tetování dnes - DavidBeckham³³

³¹ Obrázek č. 25 Tetování - indiánských kmenů - <http://www.tetovanimotivy.info/featured-articles/historie-tetovani/>

³² Obrázek č. 26 Maorské obličejové tetování (moko) <http://www.topzine.cz/wp-content/uploads/2010/03/moko.jpg>

³³ Obrázek č. 27 Tetování dnes - DavidBeckham
<http://bleskove.centrum.cz/extra/televize/clanek.phtml?id=657825>

2. DIDAKTICKÁ ČÁST

Jak již bylo zmíněno v předchozí části této bakalářské práce, jednotliví lidé věnující se kulturistice, bereme ji jako celek bez dělení jednotlivých odvětví, musí mít do jisté míry cit pro vnímání umění, kdy výsledkem jejich práce je umělecké dílo, které představuje v jejich případě vlastní tělo. Je samozřejmé, že tak jako i ve všech ostatních uměleckých směrech, se najde i zde ne jeden člověk, který dokáže výsledný umělecký efekt ocenit nebo naopak do posledního dechu trvat na tom, že předložený výsledek je absolutně nepřijatelný. S takovým přijetím, ať kladným nebo záporným se setkala většina umělců své doby, kdy jen malá část jich byla brána za mistry svého oboru již během svého života.

Samotná práce umělce, který se zabývá lidským tělem, jako uměleckým dílem je problematická také vzhledem k době, v které žije a tvoří, a to z důvodu, že jeho současníci mohou chápat jeho vyobrazení lidského těla z jedné strany jako absolutní krásu či v opačném případě se může dočkat absolutního zatracení. Tato slova platí i u ostatních uměleckých směrů současnosti, jako je právě i výše zmiňovaný Body art, Piercing, Tattoo atd. Je pravdou, že v dnešní době by i tyto novodobé umělecké směry měly být dětem představeny v rámci Výtvarné výchovy, kdy by mělo být hlavním cílem, aby si každé dítě udělalo svůj vlastní názor na tyto novodobé umělecké směry, tak jak je to po těchto dětech požadováno při představování uměleckých směrů, umělců a jejich děl z dob dávno minulých nebo z uměleckých směrů, které jsou brány společností jako renomované.

K nejstarším uměleckým směrům od vzniku lidské společnosti patří malířství a sochařství, kdy již naši dávní předci vytvářeli obrazce a sošky, a to jak z důvodu nějakých náboženských rituálů, tak i pro zachycení určitého kousku jejich každodenního života pro jejich děti. Zde mohu zmínit například zachycení lovu mamutů našich předků z doby kamenné nebo sošku Věstonické Venuše.

2.1 Definice výtvarné výchovy a dalších základních pojmů

Výtvarná výchova - je v současné době určena k tomu, aby naučila děti hledat možnosti, co říci o současném světě, kde žijí a taktéž jim i nabízí možnosti jak to svým vlastním způsobem vyjádřit. Při tomto jejich hledání dochází k aktivaci smyslového vnímání, citového hodnocení skutečností, jevů a taktéž rozumového a estetického citění. Je to možnost, jak dosáhnout u dětí názorové tolerance druhých a taktéž pochopení výtvarného umění i vlastní sebevyjádření každého dítěte a otevírá tak cestu ke komunikaci. Spojuje v sobě dvě významné složky důležité při vytváření osobnosti každého dítěte a to složku výchovnou a složku výtvarně vzdělávací. V dnešní době je považována za důležitější výchovná složka, která otevírá prostor pro vytvoření individuálního postoje každého dítěte. (volně přejato z knihy *Námět ve výtvarné výchově* Dieselová - úvodní poznámky)

Umělec – je popisový termín aplikovaný k osobě, která se zabývá aktivitou (v uměleckém kontextu, „vysoká kultura“) malířství, sochařství, herectví, tvorbě filmů či hudby nebo jiným uměleckým profesím. Při tomto musí používat svou představivost, talent nebo zkušenosti k vytváření děl, které mají určitou estetickou hodnotu. Tento termín se používá i k označení osob věnujících se i jiným činnostem, ve kterých dosahují vynikajících výsledků, z tohoto důvodu může být nazýván umělcem třeba matematik nebo vědec. (volně přejato z [www. Wikipedie.cz](http://www.Wikipedie.cz))³⁴

Umělecké dílo – je složitá struktura komplikovaných vztahů na všemožných úrovních, kdy mezi těmito vznikají složité vzájemné reakce a jejich struktura je plná napětí, ale taktéž jsou všechny složky najednou podřízeny určujícím jednotícím zákonům díla. Ze složité struktury každého díla v konečném výsledku vyplývá význam díla a tento je víc než samostatné jednotlivé jeho části. Právě tato nevyjádřitelná magičnost činí umělecké dílo uměleckým dílem. Umělecké dílo je samozřejmě vždy nevyjádřitelné slovy, kdy každá jeho analýza není plně dostačující. V ten okamžik, kdyby bylo možné umělecké dílo vyjádřit slovy, nebylo by potřeba umělecká díla vůbec

³⁴ [www. Wikipedie.cz - http://cs.wikipedia.org/wiki/Um%C4%9Blec](http://cs.wikipedia.org/wiki/Um%C4%9Blec)

tvořit. Jako příklad lze uvést, že není možné chtít po dítěti, aby vyjádřilo například u básně, co jí chtěl autor říci, protože kdyby se tento obsah každé básně dal popsat slovy, nemusel autor báseň vůbec psát. Z tohoto zákonitě vyplývá, že každý pokus o vystižení básně je nedokonalý, ale i tak je rozumné se o to pokoušet, protože tak dítěti můžeme přiblížit některé aspekty díla. Složitost uměleckého díla je ovšem relativně snadno zjištělná vědeckou analýzou, kdy je možné i zjistit nesmírné složitosti vznikající uměleckým přesahem. Dá se říci, že toto je hlavní rozdíl mezi plebejským artefaktem a každým uměleckým dílem, kdy plebejský artefakt je určen pro konzumní zábavu. Je ovšem možné, že soudobý kritik se může splést a určit za plebejský artefakt umělecké dílo, které budou za umělecké dílo považovat, až po určitém časovém odstupu. (volně přejato z www.blisty.cz)³⁵

2.2 Proměny a zobrazení lidského těla v malířství

Malířství, tak jak je známe v dnešní době, se vyvíjelo od samého počátku lidstva. Nelze ovšem zjistit jeho podrobný vývoj a vznik, protože do současnosti se zachovalo jen málo děl našich předků, kdy některé kresby byly objeveny až zcela nedávno, někdy náhodně člověkem, který se schoval v nějaké jeskyni a jindy při zcela regulérních zkoumáních jeskyní. V těchto jeskyních dříve žili naši předci v době kamenné, asi před 20 000 lety. V této době znali lidé jen lov, který byl hlavní součástí jejich obživy.

V době, kdy ulovili velké zvíře, znamenalo to období hojnosti a blahobytu celé skupiny. Takto ulovit zvíře se ale nedařilo stále a v důsledku toho docházelo k období hladu. Zřejmě v tomto období určitý jedinec znázornil představu celé skupiny, kdy na zeď jeskyně nakreslil výjev lovu velkého zvířete. Panují dohady o tom, jak se pravěký člověk naučil kreslit, ale je pravděpodobné, že představy podnítily vypukliny a nerovnosti povrchu jeskynních stěn. Tyto podněcovaly představivost člověka do takové míry, že po dokreslení určitých detailů vznikla silueta zvířete. Pro své kreslení používal

³⁵ www.blisty.cz - <http://blisty.cz/art/24771.html>

kusu ohořelého dřeva. Postupem času se naučil tento člověk kreslit sám. Na těchto svých obrazech následně zachycoval i sebe samého, při lovu těchto zvířat.

Obrázek č. 28 Malba stojícího býka³⁶

Tato první malířská díla nebyla propracována do podrobných detailů, kdy se jednalo spíše o loveckou magii. Tito lidé se postupem času začali usazovat v blízkosti řek a stávali se z nich zemědělci. Jednou z těchto skupin byli i staří Egypťané, kdy se do jisté míry jejich způsob života udržel do dnešních dob. O starých Egypťanech by se do jisté míry dalo hovořit jako o umělcích, kteří tvořili obrazy pro mrtvé a tyto malby provázely zemřelé, většinou však bohaté představitele této civilizace, na onen svět, kde si užívali svého blahobytu i po smrti. Zobrazení postav bylo v malbách starých Egypťanů ploché, jednoduché, bez stínování. Z těchto jednoduchých kreseb vzniklo i první dochované písmo, tzv. hieroglyfy. Postupem času došlo k potřebě stále lepšího zobrazení detailů lidské postavy i samotného obličeje. Tito malíři ve své době dokázali ve svých dílech zachytit i pohyb.

Protikladem Egyptského malířství mrtvých bylo v tehdejší době malířské umění starých Kréťanů (obyvatelé jednoho Řeckého ostrova Kréta, žijící zde v době asi od roku 2500 až 1000 let př. n. l., jinak také známí jako národ plavců), kteří zachycovali ve svých obrazech radost ze života a z jejich maleb je patrné, že vznikly pro pobavení lidí.

³⁶ Obrázek č. 28 Malba stojícího býka, stáří asi 20 000 let př. N. l. Francie, Font-de-Gaume - <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/ps09/kruh/web/pics/06-prehistorie/6-12.jpg>

Po dobytí Kréty bojovými kmeny pevninské části Řecka, tyto za značné podpory odkazu původních, již podrobených Kréťanů, rozvinuli vlastní velkolepou kulturu, kde její nedílnou součástí bylo i malířské umění. Nejznámějším z nových řeckých států se stal stát Atény, kde tvořili největší umělci tehdejšího doby. Je pravdou, že se nedochovaly žádné malby z tehdejší doby až do současnosti, kdy se o jejich umění dočítáme jen z dochované tehdejší literatury.

Jediné, co se z tehdejší doby dochovalo, jsou malované vázy, ze kterých lze vyčíst prostoupenost zobrazených postav energií a životem oproti egyptským malbám. Zobrazené postavy jsou zaoblené, přirozené a poprvé jsou zobrazené postavy v prostoru. Tyto zobrazené postavy jsou ovšem zobrazovány do krásy až idealizovány. Ve 3. stol. n. l. dochází v tomto ke změně, kdy jsou zobrazovány skutečné podobizny, které jsou vytvářeny především voskovou technikou při malbě na dřevěné desky, ale i na stěny zdí.

Oproti tomu římstí malíři používali al fresco, což je malba hlinkami rozpuštěnými ve vodě, a to na vlhkou štukovou omítku. I když si Římané podmanili Řecko, stále se od řeckých malířů, ale i ostatních umělců Řecka, učili jejich techniky a následně je přejímali. Ke změně dochází až postupem času, kdy římské malířské umění zobrazuje postavy v lidské velikosti a přirozené kráse. Dochází také ke změně zobrazovaných vyobrazených postav, kdy oproti řeckým (kde je zobrazováno převážně božstvo), římstí malíři malují žijící osoby z řad císařských rodin, ale i bohatších městských vrstev.

Po rozpadu římské říše lidé hledali jistotu a začínali se obracet na víru v Ježíše Krista, kdy každému je toto období známo pod označením středověk. Do popředí malířského uměleckého světa se dostává v této době zobrazování Krista a všech svatých, kdy se do malířství opětovně vrací zobrazení lidských postav jako tuhých a do pozadí nalepených. Z tohoto jednoznačně vyplývá, že v této době nebylo důležité zobrazení krásy lidského těla, ale vyobrazení biblických událostí.

Naproti tomu v gotice, která nastala po tomto období, a její prapůvod vznikl kolem roku 1150 ve střední Francii, malíři zobrazují ve svých dílech plastické modelace objemů, kdy opětovně jsou postavy vyzdvížené nad ploché abstraktní pozadí. V této době se také ke slovu dostává styl, který je známý jako malba na kousky skla, kterým se následně zdobí okna domů, ale hlavně kostelů a tyto vytváří celky, kterým se říká mozaiky. Ve svých dílech také malíři této doby pracují se světlem a díky tomu se objevují první díla s vyobrazením noční scény.

Díky tomu začínají být díla ovlivněna hrou světla. Celé gotické umělecké období je prostoupeno vyobrazením přírody i zlaičtěním přístupu k náboženským tématům. V pozdní gotice dochází k opětovné propracovanosti detailů obrazů. Taktéž se do popředí dostává portrétová malba, ve které malíři vystihují zcela realisticky povahu a postavení portrétované osoby. Toto portrétování přetrvalo do nově nastupujícího renesančního období, jehož počátky jsou spojené s Florencií. Až do renesance bylo považováno malířství za řemeslo jako každé jiné, kdy v renesanci dochází k novému pohledu na něj a je nadále až do dnešních dob chápáno jako svobodné umění. Přitom například hudba a poezie byla takto uznávána mnohem dříve. Přispělo k tomu také, že mnozí malíři této doby byli v podstatě více učenci než malíři.

Ve vrcholné renesanci byl největším takovým to představitelem Leonardo da Vinci (1452 – 1519). Leonardo již od svých sedmnácti let pracoval v malířské dílně, kdy následně ve svých dílech zobrazil na vnějším vzhledu výraz nitra a duše. Dovedl k dokonalosti svoji charakteristickou malířskou techniku sfumato (zakouřený), kdy měkkými přechody světla a stínu věci ztrácejí svou strnulost a skutečnost vypadá jako zastřená a celkový dojem na pozorovatele je následně spjat s vyvoláním množství nejrůznějších pocitů.

Ve svých dílech se zabýval i studií prostorové perspektivy. Veškeré své umění prezentoval ve svých dílech jako je Poslední večeře a Mona Lisa. Svého nezapomenutelného ducha zapsal také do přírodních věd, architektury a techniky. Souputníkem a soupeřem Leonarda byl další geniální tvůrce této doby Michelangelo Buonarroti (1475 – 1564), který byl považován za završitele renesančního období. Jeho

umělecká tvorba se pro něj stala prostředkem lidského sebepoznání a poznání světa kolem sebe. Mezi jeho největší malířská díla patří výzdoba Sixtínské kaple ve Vatikánu.

V tomto vrcholném díle uskutečnil Michelangelo své představy o zobrazení křesťanské mytologie, kde je toto dílo nepřekonatelné použitím nevyčerpatelných zásob tvarů a poloh lidského těla, čímž dosahuje dojmu o neustálém pohybu. Ve svém životě se zabýval i architekturou a sochařstvím, kdy o jeho sochařském životním období bude hovořeno v další kapitole.

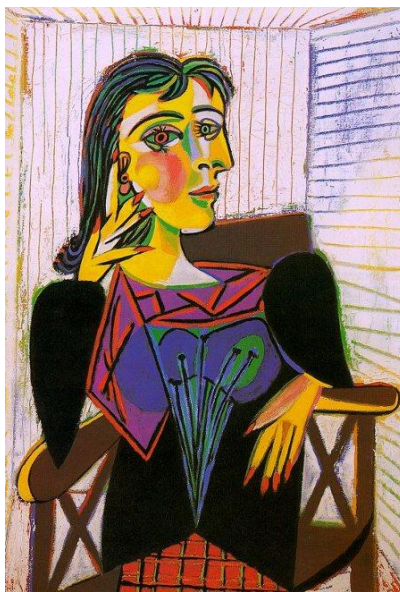
Obrázek č. 37 Leonardo da Vinci - Mona Lisa³⁷

Renesanci střídá baroko, které v sobě zahrnuje několik rozdílných uměleckých pojetí, a to jednak v důsledku pohnutých událostí tehdejší doby a především také v důsledku náboženské příslušnosti, kdy v důsledku toho vznikají specifické umělecké slohy. V této době převažuje krajinomalba a žánrové malířství. Baroko bylo poslední celoevropský umělecký sloh, kdy vyznával především přebujelé tvary. Klasickým představitelem této doby byl Rembrandt Harmenszoon Van Rijn (1606 – 1669), jehož díla jsou obdivována do dnešních dnů. Baroko následně střídá několik směrů, které se dají celkově zahrnout pod označení Osvícenství (jedná se o Klasicismus, Romantismus a Idealismus). V těchto zmíněných směrech se postupně a opětovně autoři vracejí

³⁷ Obrázek č. 37 Leonardo da Vinci - Mona Lisa, olej na dřevě, museum Musée du Louvre, Paříž (<http://www.tajemstvi.mysteria.cz/fotogalerie-monalisa.html>)

k renesanci a tím pádem k zobrazování intimního a dekorativního umění, taktéž k vyjádření světobolu, k pocitu osamění a až k vyvolání fantazie. V dílech autorů je do jisté míry zobrazeno erotično, kdy se autoři nebojí zobrazovat lidské postavy, převážně ženského pohlaví, ve své přirozené kráse.³⁸

V průběhu 19. století přichází i v malířství nové směry jako Impresionismus, Expresionismus až po nové umělecké směry současnosti, například Graffiti. U umělců v těchto dobách dochází k zobrazování bezprostředního života dotýkajícího se samotných umělců, od zachycení lidí sedících v kavárnách, přes zachycení krajiny z okna jedoucího automobilu až k malbě všelijakých srn, v kterých každý pozorovatel vidí jiné malířovo pojetí. Dle mého názoru čelním představitelem těchto nových směrů je Pablo Picasso (1881 – 1973), který se stal jedním z nejslavnějších malířů 20. století. Za svůj život vytvořil asi 15 000 obrazů, několik set soch, grafik a keramických prací. Picasso byl již v mládí považován za zázračné dítě. Ve svých dílech používá geometrizace, perspektivního členění prostoru a rozkládání obličeje nebo celého těla.

Obrázek č. 38 Pablo Picasso - Podobizna Dory Maarové³⁹

³⁸ Příloha, obrázek č. 3

³⁹ Obrázek č. 38 Pablo Picasso - Podobizna Dory Maarové, olej na plátně, Musée de Picasso, Paříž (http://www.gnosis.art.pl/iluminatoria/sztuka_o_inspiracji/pablo_picasso/picasso_portret_dory_maar.htm)

2.3 Proměny a zobrazení lidského těla v sochařství

Sochařství se staré jak lidstvo samo. Od samých začátků se dají sochy vytvářet dvěma základními postupy, kdy tyto postupy se zachovávají dodnes. Socha se dá vytvořit buď z měkkých materiálů, což je hlína, sádra nebo vosk, kdy z toho materiálu se dá vytvarovat postava nebo určitý předmět. Při tomto postupu používá sochař převážně své ruce jako nástroj pro vytvoření svého díla, kdy postupně buď materiál na vytvoření svého díla přidává nebo naopak ubírá. Pro své dílo může taktéž použít kus dřeva, slonoviny či kamene a z něj za pomoci nástrojů, jako je dláto, zubák, kladívko, odstraňováním přebytečného materiálu vytvořit své dílo. Druhým možným způsobem je použití kovu, jako je bronz nebo měď, kdy se kov nejprve roztaví a následně se vlévá do připravené formy, která odpovídá původní předloze díla. Tomuto způsobu se říká lití, kdy následně po vyjmutí z formy se případně socha zbaví přebytečných nánosů.

Za první sochaře můžeme považovat své předky z doby kamenné, kteří hrubě otesávali kameny nebo tvarovali postavy lidí a zobrazení zvířat z hlíny. Při zobrazování lidských postav byla námětem převážně ženská silueta, kdy touto byla symbolizována magická nebo náboženská funkce, která měla dosáhnout hojnosti potravy úspěšným lovem.

Obrázek č. 39 Willendorfská Venuše⁴⁰

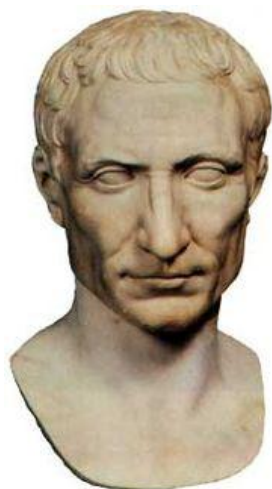
⁴⁰ Obrázek č. 39 Willendorfská Venuše- Naturhistorisches Muzeum, Vídeň

<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/ps09/kruh/web/pics/06-prehistorie/6-12.jpg>

V době před objevením železa, tedy ve starověké Babylónii, Asýrii a Řecku se zobrazovala jen část postavy člověka, kdy tuto část tvořila hlava a tělo, a to tak, že částečně vystupovaly z kamene, do něhož byla vytesána. V této době se každá část pohledu, například zobrazené hlavy, vytvářela samostatně. Neznamena to ovšem, že umělec neměl trojrozměrné vnímání, ale tehdejší techniky vytváření díla i použité nástroje toto neumožňovaly. Důvodem bylo používání nástrojů na opracování ze slitin některých kovů, třeba bronzu, kdy tyto nástroje byly poměrně měkké, ohýbaly se a nedovolovaly tedy hlubší opracování kamene. Následně až s nástupem doby železné došlo k lepšímu opracování kamenného materiálu a tím pádem i zaoblení vytvořených soch. V době od roku 3000 až 500 před. n. l. se nejprve pracovalo formou tepání do kovových plechů, kdy ale současně již od doby někdy kolem roku 4000 před. n. l. bylo známo lití do forem v Persii a Mezopotámii (dnešním Iránu) a následně se koncem 7. století před. n. l. rozšířila i do Řecka. Je pravdou, že v této době se odléváním vytvářely jen drobné sošky, kdy postupem času došlo ke zdokonalení techniky, která vedla k dosažení konečných monumentálních soch, které byly vyráběny masovým způsobem převážně z bronzu.

Po pádu říše římské ovšem došlo k útlumu výroby soch tímto způsobem, kdy tento útlum trval až do konce středověku. I v této době byly převážně zobrazovány náboženské motivy, tedy postavy bohů, ovšem docházelo k dokonalejšímu propracování, tím mám na mysli, že umělec na své soše zachycoval do detailů jednotlivé svalové partie i rysy obličeje. Jako první, kdo takto zobrazovali lidské tělo, byly Řekové, kteří prosazovali názor, že je důležité zachytit pohyb, který v sobě snoubí dokonalost a krásu lidského těla a tohoto dosahovali za použití vypracovaných matematických pravidel. Jejich sochy byly vyvážené proporcionální a symetrické, skutečné lidské tělo těchto tvarů nedosahuje. S postupem času, ale došlo k přiblížení skutečné postavy člověka, tyto sochy vytvářel třeba Myrón a jednalo se o sochy z mramoru nebo bronzu. Do dnešních dob se tyto originály nedochovaly, v dnešní době proto obdivujeme pouze jejich kopie, které pořizovali Římané.

Římané, v době své nadvlády nad světem, převáželi Řecké sochy po celém světě a došlo k jejich velkému napodobování. V době Římské říše došlo k rozšíření portrétování, kdy takto byli znázorňováni hrdinové či významné osobnosti v podání císařů, senátorů a měli převážně zachytit osobnost člověka, byly zachyceny rysy obličeje do nejmenších detailů. Portrétování dosáhlo svého největšího rozmachu v době mezi 1. až 3. stoletím n. l. a zcela nahradili sochy celé postavy, tak jak byly známy za dob Řeků.

Obrázek č. 40 Lucius Cornelius Sulla⁴¹

Obrázek č. 41 sochy Moai - Velikonoční ostrov⁴²

Je samozřejmé, že v této době se vytvářejí sochy i v daleké Číně, Indii, Japonsku i předkolumbovské Americe, kdy i zde dochází k postupnému vývoji sochařství od samých začátků až dokonalosti tehdejší doby v každé této oblasti na zemi. Ovšem s těmito sochařskými skvosty se celý svět seznamuje až v době, kdy došlo k takzvanému spojení světa nástupem cestovatelů a objevitelů.

V dalších dobách, označených jako Románské, bylo sochařství do jisté míry zakázáno z důvodu strachu, aby se lidé neodklonili od pravé víry křesťanství ke svým původním pohanským bohům. Prvním zlomem bylo až 11. století, kdy si katolická církev uvědomila, že díky sochařství lze upoutat pozornost věřících, kdy došlo ke

⁴¹ Obrázek č. 40 Lucius Cornelius Sulla - Museo Archiologico, Benátky - <http://sopaxefysyr.blogspot.com/2011/03/lucius-cornelius-sulla.html>

⁴² Obrázek č. 41 sochy Moai - Velikonoční ostrov - <http://www.nomad.cz/cs/foto/168-velikonocni-ostrov.html>

zdobení vstupů do kostelů sochami. Je samozřejmé, že sochy znázorňovaly převážně opětovně náboženské motivy. Oproti sochám řeckým jsou ovšem znázorňovány sochy zahalené, kdy v této době bylo nepřipustné vytváření nahých postav, krom vyobrazení andělů.

Následně v době 12. až 13. století dochází k velké výstavbě nových měst a rozšiřování stávajících měst, kdy s tímto rukou v ruce šel i opětovný rozmach sochařství a tato doba je spíše známa pod pojmem Gotika. I v této době jsou sochy zobrazovány zahalené v co možná největší míře, jen stejně jako v románské době jsou andělé zobrazováni ve své přirozené nahotě. V této době ale dochází k zdokonalení práce sochařů, kdy propracovanost soch je až neskutečně realistická. V prvním období Gotiky jsou sochy ovšem spíše strnulého výrazu, jakoby neskutečné a jen stěží je rozpoznat samotnou postavu, kterou socha zobrazuje od ostatní části sloupu, ve kterém je vytesána. Následně, v druhé polovině dochází k již zmiňované propracovanosti soch. Je samozřejmé, že i v těchto zmíněných dobách se stále pracuje i s dřevem jako materiálem vhodným pro výrobu soch.

Na počátku 15. století dochází k rozmachu nového období, a to Renesance. Renesanční umělci se ve své tvorbě vracejí zpět k době starověkého Řecka a Říma, kdy přejímají styl a myšlení tehdejší doby a v sochách tohoto období hledají inspiraci pro svou práci. Propracovanost jejich soch byla přímo nadčasová a každý sochař si většinou vybíral kámen pro svou sochu přímo v lomu a i toto mělo velký vliv na jeho výsledné dílo. Největším umělcem z řad renesančních umělců je bezesporu Michelangelo Buonarroti, tento se proslavil již záhy po dosažení dvaceti let, kdy vytvořil sochy Baccha a svoji nejznámější sochu Davida, své sochy tvořil převážně ve Florencii a také v Římě. Vytvořil také sochu – Pieta, jedná se o zobrazení Panny Marie s mrtvým Kristem v náručí. Tato socha je z roku 1500, kdy patří k nejdokonalejším sochám, které Michelangelo vytvořil, její povrch je dokonale hladký, bez jakýchkoliv stop po použitých nástrojích.

Během 17. století vzniká v Itálii umělecký styl Baroko, které se následně šíří po celé Evropě. Cílem barokního umění bylo vytvořit iluzi skutečného prostředí, kde by byl každý pozorovatel jeho součástí. Snahou je také zachytit neustálé proměny, kdy tohoto cíle, bylo dosahováno použitím hry stínů a světla. Jedním z nejznámějších umělců této doby je Gianlorenzo Bernini (1598-1680), který vytvořil stolec svatého Petra v chrámu svatého Petra v Římě. Narodil se v Neapoli, byl synem sochaře. Od samého mládí studoval u mistrů 16. století díla starověkého Řecka a Říma.⁴³

Obrázek č. 42 Michelangelo Buonarroti - Pietà⁴⁴

V době osvícenství (18. století) a následně v neoklasicismu (konec 18. století a počátek 19. století) dochází jednak k pokračování nastoleného směru renesancí, ale i pronikání nového pojetí spojeného již se zmiňovanými uměleckými postupy ostatních světů, do kterých vedou umělce nové možnosti cestování a spojování světa. Do této doby jsou převážnými odběrateli soch představitelé šlechty a církve.

Vše se mění v 19. století, kdy stoupá celková společenská úroveň a sochaři dostávají zakázky od úřadů nebo od bohatých příslušníků středních vrstev, dochází k vytváření bust těchto zadavatelů. Umělci této doby se snaží vtisknout svému dílu smysl pro pohyb a erotičnost.

⁴³ Příloha, obrázek č. 4

⁴⁴ Obrázek č. 42 Michelangelo Buonarroti - Pietà – umístěná v chrámu sv. Petra v Římě - http://1.bp.blogspot.com/_F60XwRoCh-4/SnQB2FdqxYI/AAAAAAAAAik/wwjs93VVF4Q/s1600-h/Michelangelo+Buonarroti_La+pieta.jpg

Ve 20. století dochází k úplně novému pojetí sochařské práce, kdy dříve v době od Řecka až po období neoklasického stylu trval určitý umělecký styl i několik staletí. Ve dvacátém století dochází ke změně, kdy se rychle střídají jednotlivé nové směry. Umělci chtěli dosáhnout razantní změny od tradičního pojetí zobrazení. Mnoho umělců této doby je ovlivněno první i druhou světovou válkou, již zmiňovaným pojetím jiných kultur a snahou o zobrazení svého chápání smyslu umění. Mezi tyto směry můžeme zařadit kubismus, pop-art, surrealismus. Každé z výše uvedených sochařských období přineslo něco nového do tohoto uměleckého směru, kdy docházelo ke střídání období plodných, prosycených, až s převážně erotickým nádechem soch, střídané až neskutečnou cudností. Našli se samozřejmě i umělci, kteří se pokoušeli vybočit z pravidel své doby, ovšem né vždy uspěli.

2.4 Proměny a zobrazení lidského těla ve fotografii

Jak nejlépe by mohlo být komentováno zrození fotografie, než zvoláním francouzského malíře Delaroche „*ode dneška je malířství mrtvé*“, když poprvé spatřil daguerrotypii (obrázek na postříbřeném povrchu měděné desky, vynálezce Luis Jacques Mandé Daguerre, (1787 - 1851). (Mráz, Mrázková, str. 9, 1988). Tento vynález byl oficiálně představen světu 19. srpna 1839 na zasedání Francouzské akademie věd. Poprvé je slovo fotografie použito berlínským astronomem Jahannem Mädlerem, který o tomto vynálezu hovoří jako o fotografii.

Mnoho malířů v této době tento nový vynález používá místo skicování (Alfons Mucha), ale byli i tací, kteří proti novému objevu zbrojili z důvodu obavy, že jde o likvidaci malířství a tím pádem jejich existence. Již během dalších tří týdnů je na světě nový objev zachycení obrázků, a to přímo na papír, kdy jeho objevitelem byl Angličan William Henry Fox Talbot, později byl jeho objev přejmenován na talbotypii. Jeho objev byl lepší v tom, že mohl vytvořený obraz libovolně kopírovat. Již v roce 1851 však Angličan Frederick Scott Archer přichází s tzv. kolódiovým procesem (skleněná deska se potírala viskózním roztokem a následně se nanášeli chemikálie citlivé na

světlo), jinak také známý pod názvem „mokrý proces“. (volně přejato Mráz, Mrázková, str. 9, 1988).

Vznikem fotografie je možnost zachytit portrét člověka bez dlouhého sezení u malíře, ale i přesto byl proces výroby portrétu fotografií složitý. Člověk musel vystát upevnění hlavy do speciální podpěry, aby nedošlo k sebemenšímu pohybu. Fotografie se, ale stávala pomalu a jistě uměním pro každého obyčejného člověka. Fotografování se věnují od samého nejen umělci mužského pohlaví, ale také i ženy umělkyně. Fotografie jako taková se dělí do stále více odvětví, kdy tyto se od sebe neustále vzdalují a nově slouží jako univerzální jazyk, kdy lidé nemusejí umět číst nebo psát, aby mohli do jisté míry chápat obsah jednotlivých fotografií.

Již od samých začátků však existují umělci, kteří tímto novým způsobem vytvářejí umělecká díla. Peter Henry Emerson (1856 – 1936) byl prvním takovýmto umělcem, který předložil teorii tohoto umění a ve svých obranách svého tvrzení se odvolával na staré Řeky nebo Leonadra da Vinciho. Fotí převážně krajinu, rybáře, občeje a zvyky prostých lidí a v roce 1889 vydává svoji knihu *Naturilistická fotografie*.⁴⁵

Také ve fotografii vznikají určité umělecké směry:

Dokumentární fotografie (z latiny *documentum* – předmět doličný) - zobrazuje realitu, kdy se dá říci, že jde o časový dokument. Její hlavní charakteristikou je důraz na realismus, spoluprožití bídy a utrpení jasný morální postoj. Díky dokumentární fotografii došlo k řadě změn, kdy například v Americe díky ní došlo ke zrušení policejních nočních útulků. (volně přejato z www.Wikipedie.cz)⁴⁶

⁴⁵ Příloha, obrázek č. 5

⁴⁶ www.Wikipedie.cz - http://cs.wikipedia.org/wiki/Dokument%C3%A1rn%C3%AD_fotografie

Obrázek č. 43 Jindřich Štreit – výstava *Tak blízko, tak daleko*⁴⁷

Novinářská fotografie (z latiny *reportare* – přinést zprávu) - vznikla záhy po vzniku fotografie samotné. Její rozvoj probíhal hlavně v době válečných konfliktů. Její zvláštní odnoží je právě válečná fotografie, která vzniká v době druhé světové války. (volně přejato z www.Wikipedie.cz)⁴⁸

Obrázek č. 44 Foto bojů v 1. světové válce Verdun⁴⁹

⁴⁷ Obrázek č. 43 Jindřich Štreit – výstava *Tak blízko, tak daleko* - www.informacezbrna.cz

⁴⁸ www.Wikipedie.cz - http://cs.wikipedia.org/wiki/Novin%C3%A1%C5%99sk%C3%A1_fotografie

⁴⁹ Obrázek č. 44 Foto bojů v 1. světové válce - <http://szsberoun.blogger.cz/Dejepis-2-A/Bitva-u-Verdunu>

Fotografie aktu - je částí uměleckého směru, objektem uměleckého díla je zobrazení zcela nahého těla – aktu, nebo částečně odhaleného lidského těla – poloaktu. Vychází z malířského aktu, důvodem jeho tvorby je ukázat tělo jak opravdu vypadá z estetického hlediska a zároveň znázornit rozdíl mezi normálním nahým tělem a jeho vyobrazením prostřednictvím umění. Od začátku jsou vytvářeny akty jak mužské, tak i ženské. Fotografie aktu byla ve svých začátcích podobná malířskému aktu, avšak postupem času bylo plně využito možností fotografie. Již v počátcích svého vzniku dochází ke vzniku fotografické pornografie. Věk modelů se pohyboval v rozmezí 20 až 24 let, v počátcích však mohla mít modelka i 14 let, ale podle dnes platných zákonů je to nezákonné.

K rozmachu tohoto druhu fotografie aktu dochází ve dvacátém století. Fotografie aktu jako taková, byla trnem v oku společnosti, například do sedmdesátých let byly akty retušovány tak, že modelkám byly přikreslovány kalhotky, jsou i země, ve kterých je fotografie aktu a vůbec zobrazení nahého lidského těla zakázáno dodnes (Irán). Mnoho fotografů se snažilo vytvářet fotografie, na kterých dávali přednost zobrazení křivek a linií těla a snažili se tak vytvořit základy erotického umění fotografie oproti erotice a pornografii ve fotografii.

Autorem fotografie aktu je i český fotograf posledních let Jan Saudek a jeho předchůdcem je světově uznávaný průkopník české fotografie František Drtikol (1883 – 1961), který ve svých dílech používal i hru se světlem. V roce 1910 otevírá svůj ateliér společně s kolegou Škardou v Praze, v této době již běžně existují fotoateliéry zaměřené komerčně vytvářející fotografie běžné potřeby. Vytváří také album aktů, které vychází v Paříži. V jeho díle se zobrazí ovlivnění secesí, kubismem a ostatními modernistickými směry. (volně přejato z www.Wikipedie.cz).⁵⁰

⁵⁰www.Wikipedie.cz - http://cs.wikipedia.org/wiki/Fotografie_aktu

Obrázek č. 45 František Drtikol – Akt s kruhy 1928⁵¹

Avantgardní fotografie – je pohled z ptačí, žabí, diagonální pozice nebo objevení krásy neestetických a průmyslových motivů. Často bývá označována také jako moderní fotografie. Česká avantgarda byla zastoupena skupinou De. Patří sem směry jako Iktorialismus, který přibližoval fotografii malbě nebo grafice, Piktorialismus, který používal procesu ušlechtilého tisku. (volně přejato z www.Wikipedie.cz).⁵²

Po první světové válce je fotografie výrazem nového životního stylu, je taktéž hlasatelkou nových společenských ideálů. Postupem času se stala fotografie svébytným druhem vyjádření umělcova chápání dané situace. Například László Moholy-Nagy (1895 – 1946) vytváří fotografické manipulace, což je několikanásobná expozice, negativní obraz, makro a mikrofotografii a rentgenofotografii, do této doby byly tyto uvedené manipulace používané pouze pro vědecké a estetické účely. Fotografie je následně využívána k zachycení života v určitém časovém období, kdy slouží postupem času ve všech vědeckých odvětvích k usnadnění práce, ale i její dokumentace. I fotografie by se dala dělit podle jednotlivých uměleckých směrů, jako v malířství nebo sochařství, avšak toto dělení by bylo velmi rozložené vzhledem k rychlému střídání směrů v období vzniku fotografie a v každém tomto období se vytvářely fotografie výše uvedených specifických fotografických směrů.

⁵¹ Obrázek č. 45 František Drtikol – Akt s kruhy 1928 -

http://www.artnet.com/artists/lotdetailpage.aspx?lot_id=213E2415A1DEAD27616AE4E32B80FCA

⁵² www.Wikipedie.cz - <http://cs.wikipedia.org/wiki/Avantgarda>

Obrázek č. 46 Jaromír Funke - Kompozice IV, ze sbírky UPM.⁵³

2.5 Námět zobrazení dokonalosti lidské tělo

Významným prostředkem každého výchovného a vzdělávacího procesu je hlubší vztah k námětu a jeho podobám. Téma vyvolává výtvarné i obecné otázky a žák díky nim hledá vlastní odpovědi. Vytváří si tímto i vlastní pojetí světa, svůj mnoho pohledový obraz a dostává se k podstatě věcí. (volně přejato z knihy Námět ve výtvarné výchově Dieselová – výtvarný námět).

Námět je určen žákům 3. až 4. třídy základní školy, tj. 9 až 10 let. V rozsahu tří vyučovacích hodin. Na začátku první hodiny budou žáci seznámeni s průběhem práce na daném tématu s tím, že po zadání námětu budou mít na svoji práci určený časový limit v trvání zbytku první vyučovací hodiny. V průběhu druhé vyučovací hodiny budou jednotlivě prezentovat své dílo ostatním spolužákům, tzn. co je vedlo zrovna k tomuto pojetí kresby, na co v dané chvíli mysleli, jaký má pro ně kresba význam a jaký by mohla mít kresba význam pro ostatní. Třetí hodina bude věnována představení pojetí

⁵³ Obrázek č. 46 Jaromír Funke - Kompozice IV, ze sbírky UPM - http://www.radio.cz/en/section/arts/czech-photography-of-the-20th-century-summarized-in-three-exhibitions/pictures/c/foto/cs_fotografie/funke.jpg#pic

ideálu lidského těla v průběhu lidských dějin, a to ve vybraném období Řecka a dnešním období zastoupené Kulturistikou.

Námětem pro práci žáků je zobrazení dokonalosti lidského těla, při co možná největším možném dodržení symetrie těla (pojem bude dětem vysvětlen, dle jejich věkového a rozumového chápání tohoto pojmu) a přiměřenosti jednotlivých partií k celému tělu, a to v kresbě.

Pro vytvoření svého zobrazení dokonalosti lidského těla budou žáci potřebovat čistý bílý papír formátu A4, který budou mít při práci otočený na výšku. Kresbu mohou provádět tužkou, perem nebo pastelem. Tyto prostředky by měly být běžně dostupné na všech základních školách.

V rámci druhé hodiny, kdy budou žáci hovořit o svém díle před zbytkem třídy, učitel bude klást otázky k dílu autora a podněcovat zbylé žáky ke kladení otázek směřujících na hovořícího žáka s tím, aby jim spolužák vysvětlil, proč své dílo pojal takovýmto způsobem a co ho k tomu vedlo. Takto obhájí své dílo postupně všichni žáci třídy.

Obrázek č. 47 příklad dětské kresby⁵⁴

⁵⁴ Obrázek č. 47 příklad dětské kresby -http://www.ovak.cz/index.php?lang=1&name=spol_pr_kresby

Ve třetí hodině bude žákům představeno pojetí dokonalosti lidského těla v období Řecka s přiblížením tehdejších názorů a požadavků společnosti na jednotlivce, jak by měl každý vypadat nebo se o to alespoň snažit.

Obrázek č. 48 Polykletův kopiník (Doryforos)⁵⁵

Obrázek č. 49 bojovník v bitvě u Thermopyl⁵⁶

Představení ideálu dnešní doby prostřednictvím Kulturistiky, kdy kulturistům jde opětovně o přiblížení se svojí dokonalostí těla dávné době Řecké.

Obrázek č. 50 Český kulturista J. Horváth⁵⁷

Obrázek č. 51 Slovenská kulturistka Z. Kořínková⁵⁸

⁵⁵ Obrázek č. 48 Polykletův kopiník (Doryforos) - <http://www.osel.cz/index.php?clanek=3106>

⁵⁶ Obrázek č. 49 bojovník v bitvě u Thermopyl - <http://gregormoldavit.blog.cz/1007>

⁵⁷ Obrázek č. 50 Český kulturista J. Horváth - <http://hnonline.sk/sport/c1-37457310-majster-sveta-ktory-stavil-na-svaly>

⁵⁸ Obrázek č. 51 Slovenská kulturistka Z. Kořínková - <http://www.radsvetla.inky.sk/novic/vykonnetelo.htm>

Cílem zvoleného tématu je ukázat dětem, že ideál krásy se s postupem času opakuje stále dokola, kdy nikdo nepřichází v současné době s něčím novým, jen objevuje již objevené. Taktéž, že každý člověk je osobností a má svůj vlastní pohled na krásu lidského těla a tento pohled se nemusí shodovat s pohledem ostatních. Taktéž, že neznamená, když je někdo odlišný od ostatních, je špatný. Uvědomění si této skutečnosti je pro žáky důležité i v souvislosti s vnímáním okolního světa ze sociálního hlediska. Tedy, že co je jiné, nemusí být hned špatné a je důležité to poznat z vnitřní strany. Příkladem může být dnešní problém s rasovou nesnášenlivostí, vnímání různě postižených lidí, ale i vnímání starších či dokonce přestárých lidí.

Závěrem

Téma bakalářské práce „Kulturistika – umění tvorby lidského těla“ na straně jedné a lidské tělo v umění na straně druhé. Co má kulturistika společného s uměním? Víme, že v minulosti i třeba fotografie nebyla považována za umění. Taktéž herci a jejich herectví bylo v počátcích považováno za kejklířské a společnost je stavěla na svůj okraj. To samé se dá říci i o kulturistice a kulturistech, které většina okolí vnímá jako blázny, kteří ničí své tělo zbytečnou, namáhavou a mnohdy i brutální tréninkovou přípravou. Přiznejme si ale, že každý, kdo byl jako divák účastníkem vrcholu těchto všech tréninkových příprav, na jistý okamžik chtěl být stejný jako ti, kteří stojí před ním na pódiu. Zeptáte-li se každého kulturisty, co ho vede k tomu úmornému nakládání s jeho tělem, které bude potřebovat do posledního okamžiku na tomto světě, tak Vám odpoví, že kdo to nezkusil, neví, o čem všem to je.

Kulturistice se může věnovat každý a je na každém, jaké formě se rozhodne věnovat na začátku a kde případně v kulturistice skončí.

Já sám jsem se tomuto sportu věnoval od svých 20 let po dobu 8 let, kdy jsem cvičil jako kondiční cvičenec. Postupem času jsem zjistil, že jsem tímto sportem čím dál více uchvácen. Navštívil jsem i několik soutěží pořádaných v naší republice, kdy zde získaný zážitek se nedá popsat, to si musí každý zažít sám. V současné době již 4 roky necvičím a s postupem času si uvědomuji, že kulturistika, ač na kondiční bázi, se stala nedílnou součástí mého života a nedokážu bez ní do jisté míry žít.

Použité zdroje

Literatura

ADLT J.; *Fotografie Tělo a Sport*, vydal I. Rudzinskyj: Pardubice 2002, ISBN 80-86462-11-0

JANSON H.W.; JANSONOVÁ D. J.; *Cesty malířského umění*, Praha 1969/09/3-01-515-69

KRAUSOVÁ A. C.; *Dějiny malířství od renesance k dnešku*, nakladatelství Slovart: Praha 1996, ISBN 80-85871-76-9

MRÁZ, B.; MRÁZOVÁ, M.; *Encyklopedie světového malířství*. vyd. Praha: Academia, 1988. ISBN 198821-077-88

PIJOAN, J.; *Dějiny umění II*, 1. vyd. Praha: Balila – Knižní klub 2000. ISBN 80-242-0449-5.

ROESELVÁ V.; *Námět ve výtvarné výchově*, vydalo nakladatelství Satan: Praha 1995. ISBN 80-902267-4-4

ROMEI F.; *Mistři výtvarného umění, Historie sochařství*, nakladatelství Svojka a Vašut: Praha 1996, ISBN 80-7180-095-3

SMEJKAL J.; RUDZINSKYJ I.; *Kulturistika pro všechny*, vydal I. Rudzinskyj: Pardubice 1999

SÁBL V.; *Hrdinové antických olympiád*, vydal Olympia, nakladatelství ČSTV: Praha 1968. ISBN 27-073-68

ŠVUB J.; *Krůček od vrcholu*, vydal I. Rudzinskyj: Pardubice 1994

ŠVUB J.; *Historie síl*, vydal I. Rudzinskyj: Pardubice 1997

Internet

www.PostavaProKaždého.cz

www.svetkulturstiky.cz

www.toptetovani.cz

www.Wikipedie.cz

www.ARTLIST.cz

[www. blisty.cz](http://www.blisty.cz)

Seznam příloh

Obrázek č. 1 - Dorian Yates, profesionální kulturista

<http://www.bodybuildinguniverse.com/images/yates/Yates19.jpg>

Obrázek č. 2 - Ivan Horáček, závodník v kulturistice v kategorii veteránů

<http://www.horice.org/images/130403/velke/P1010119.jpg>

Obrázek č. 3 - Rembrandt Harmenszoon Van Rijn (1606 – 1669), Hodina anatomie doktora Nicolase Tulpa (1632)

<http://in.ihned.cz/c1-44830910-50-obrazu-ktere-musite-videt>

Obrázek č. 4 - Gianlorenzo Bernini (1598-1680), Vytržení Sv. Terezy

<http://revue.theofil.cz/krestanske-pojmy-detail.php?clanek=949>

Obrázek č. 5 - Peter Henry Emerson (1856 – 1936), Sklizeň ječmene

http://cs.wikipedia.org/wiki/Peter_Henry_Emerson

PŘÍLOHY

Obrázek č. 1 – Dorian Yates - profesionální kulturista z USA

Obrázek č. 2 - Ivan Horáček - závodník v kulturistice v kategorii veteránů

Obrázek č. 3 - Rembrandt Harmenszoon Van Rijn (1606 – 1669) - Hodina anatomie
doktora Nicolase Tulpa (1632)

Obrázek č. 4 - Gianlorenzo Bernini (1598-1680) - Vytržení Sv. Terezy

Obrázek č. 5 - Peter Henry Emerson (1856 – 1936) - Sklizeň ječmene

